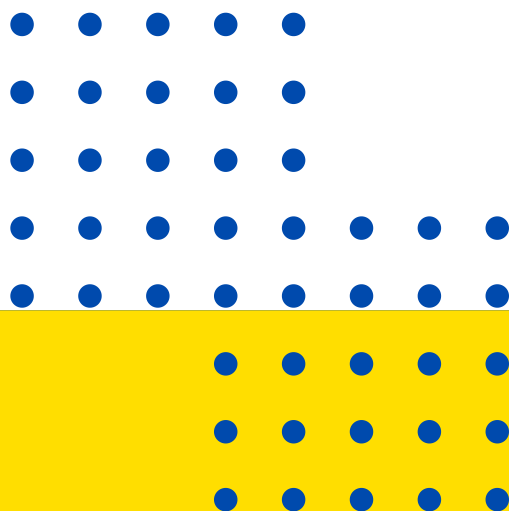

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

**Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди
Київський університет ім. Б. Грінченка
Хмельницький національний університет**

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

SOCIAL-EDUCATIONAL DOMINANTS OF SPECIALIST'S PROFESSIONAL PREPARATION OF SOCIAL SPHERE AND INCLUSIVE EDUCATION

**Збірник матеріалів
V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

25-26 жовтня 2023 року

**м. Запоріжжя (університет тимчасово переміщений)
2023**

УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69

*Рекомендовано ухвалою вченої ради
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 3 від 27.10.2023 р.)*

Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції: збірник наукових праць; укладач Петровська К. В. 2023. 361 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти. Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів.

The collection consists of materials of Ukrainian scientific-practical Internet-conference «Social-educational dominants of specialist’s professional preparation of social sphere and inclusive education» which defining and explaining trends of increasing of effective specialist’s professional preparation of social sphere and inclusive education. The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, prospectors, lecturers, students.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69

Кафедра соціальної роботи
та інклюзивної освіти,
ФДССО, БДПУ, 2023

Любов Межуєва,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Бердянського державного педагогічного університету,
заступниця директора з виховної роботи Державного
навчального закладу «Професійно-технічне училище»

Анастасія Попова,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

УДК 37.014.5:331.556:374

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ
ГОТОВНОСТІ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ**

**SOCIO-PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE
DEVELOPMENT OF READINESS FOR VOLUNTEER
ACTIVITIES AMONG STUDENTS OF VOCATIONAL-TECHNICAL
EDUCATION INSTITUTIONS**

У статті розглядається важливість формування готовності здобувачів професійно-технічних закладів освіти до волонтерської діяльності в сучасних умовах, зокрема в умовах війни. Обговорюються ключові компоненти такої підготовки, включаючи практичну волонтерську діяльність, навчання соціальним навичкам та менторство. Також висвітлюється важливість систематичної інформаційної роботи та партнерства з громадськими

The article discusses the importance of preparing students from vocational and technical institutions for volunteer activities in contemporary circumstances, particularly in times of war and other crisis situations. Key components of such preparation are explored, including practical volunteer work, training in social skills, and mentorship. The significance of systematic information dissemination and partnerships with civil organizations to engage students in volunteerism and promote the idea of volunteering

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти

організаціями для залучення здобувачів до волонтерської сфери та популяризації ідеї волонтерства серед них. Автори статті наголошують на тому, що підготовка молодого покоління до активної громадянської участі є важливою складовою суспільного розвитку та сприяє позитивним змінам у суспільстві.

among them is also highlighted. The authors emphasize that preparing the younger generation for active civic participation is a crucial aspect of societal development and contributes to positive changes in society.

Key words: *volunteer activity, vocational and technical education institution, student, war, social-pedagogical conditions.*

Ключові слова:
волонтерська діяльність, заклад професійно-технічної освіти, здобувач, війна, соціально-педагогічні умови.

Виховання громадян з соціально-активною життєвою позицією є пріоритетним напрямком державної політики в галузі виховання дітей та молоді, що в умовах війни особливо виявляє свою значущість, акцентуючи увагу на розбудові резилієнтності молодого покоління, формуванні його готовності активно взаємодіяти з соціумом та адаптуватися до складних життєвих обставин. Молодь, яка володіє компетенціями та навичками, здатними сприяти стабілізації ситуації в країні, допомагає формувати суспільство, здатне протистояти викликам та кризам [1]. Саме тому, розробка та впровадження ефективних програм з формування соціальної активності та готовності до волонтерської діяльності серед учнівської та студентської молоді набуває принципового значення для підготовки нового покоління громадян, здатних до конструктивної участі у соціально-громадському житті та допомоги у відновленні та розвитку країни.

В даному контексті, залучення молоді, зокрема здобувачів професійно-технічної освіти, до волонтерської діяльності визначається не тільки як механізм підтримки та розвитку соціальної активності, але і як інструмент їх особистісного та професійного розвитку, оскільки здобувачі закладів професійно-технічної освіти в Україні становлять сегмент молоді, який є особливо цінним людським ресурсом, який

**V Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція
(25-26 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя)**

володіє прикладними, технічними та професійними навичками [3; 4]. В умовах війни, коли суспільство переживає критичні потреби у підтримці, реставрації інфраструктури, допомозі переселенцям, а також відновленні постраждалих територій, професійно-технічна освіта набуває особливої ваги, а підготовка здобувачів до активної участі в такій діяльності стає критично важливою, надаючи їм не тільки можливість застосовувати набуті навички на користь суспільства, а й формувати в них відповідальність, лідерські якості та досвід реалізації соціально значущих проектів.

Однак, для того аби формувати готовність до волонтерської діяльності, необхідно на рівні закладу освіти розробляти та впроваджувати соціально-педагогічні умови, які стимулюватимуть і підтримуватимуть інтерес до волонтерства та громадської активності серед здобувачів професійно-технічної освіти [2].

Систематизація наукової літератури, дала можливість визначити основні соціально-педагогічні умови, які мають бути створені у закладах професійно-технічної освіти задля формування готовності здобувачів закладів професійно-технічної освіти до волонтерської діяльності [1; 2; 3; 4].

Таблиця 1

Соціально-педагогічні умови формування готовності здобувачів закладів професійно-технічної освіти до волонтерської діяльності

Умова	Зміст
Суб'єктно-особистісна умова	Створення сприятливого навчального середовища, яке сприяє розвитку соціальних та міжособистісних навичок серед студентів. Це може включати в себе організацію тренінгів з комунікаційних навичок, роботу над емпатією та співпрацею в групі.
Організаційно-управлінська умова	Розробка і впровадження програми соціальної адаптації до волонтерської діяльності, яка передбачає діагностичні заходи для визначення рівня готовності студентів до волонтерства.

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти

Продовження таблиці 1

Соціокультурна умова	Створення інноваційного навчального середовища, де студенти мають можливість досліджувати різні аспекти волонтерської діяльності та її вплив на суспільство. Розробка інтерактивних уроків, лекцій та виставок, що спрямовані на висвітлення ролі волонтерства у сучасному світі, може бути корисною.
Соціально-методична умова	Проведення тренінгів та семінарів для студентів з питань волонтерської діяльності, включаючи питання етики та професійних стандартів волонтерства. Також важливо створити систему підтримки та консультацій для студентів, які волонтерять.
Партнерство з громадськими організаціями і бізнесом	Встановлення партнерства з організаціями, які займаються волонтерською діяльністю, а також з підприємствами, які підтримують волонтерські проекти. Це може дати студентам можливість отримувати практичний досвід та використовувати свої навички в реальних проектах.
Індивідуальна підтримка	Забезпечення можливості студентам отримувати індивідуальну підтримку та консультації від наставників або професійних волонтерів, які можуть допомогти їм розвивати їхні навички та потенціал у волонтерській діяльності.
Ефективна комунікація	Забезпечення систематичного обміну інформацією та досвідом між студентами, наставниками та іншими учасниками волонтерських проектів. Регулярні наради та зустрічі можуть сприяти покращенню комунікації.

За допомогою ретельного аналізу та систематизації соціально-педагогічних умов, нам вдалося вивести низку стратегій для їх ефективного втілення в рамках системи підготовки майбутніх фахівців до волонтерської діяльності у

**V Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція
(25-26 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя)**

сфері професійно-технічної освіти. Ці стратегії мають на меті підсилити громадянську активність, а також підтримати та стимулювати інтерес до волонтерських ініціатив. До ключових напрямків нашого підходу входять:

- розробка освітніх курсів, яка включає теоретичні та практичні заняття та тренінги з розвитку навичок волонтерської діяльності, соціальних навичок, комунікацій, етики тощо.

- забезпечення практичної волонтерської діяльності, що дасть змогу створити можливості здобувачам брати участь у волонтерських заходах та проєктах, які відповідають їхнім інтересам та навичкам.

- впровадження системи менторства та підтримки, шляхом залучення досвідчених волонтерів або викладачів до ролі менторів. Вони можуть надавати підтримку та консультації здобувачам, які цікавляться волонтерством та супроводжувати їх у перших спробах.

- сприяння соціальній взаємодії передбачає створення можливостей для здобувачів спілкуватися та співпрацювати один з одним у процесі навчання та реалізації волонтерських проєктів, шляхом організації можливостей для командної роботи та обміну досвідом.

- розроблення механізмів заохочення та визнання має бути спрямовано на відзначення та винагороження здобувачів за їхні волонтерські досягнення у різних форматах.

- систематична інформаційну роботу спрямована на популяризацію волонтерської діяльності серед здобувачів, надання інформації про можливості у сфері волонтерства, які доступні в їхньому регіоні, місті або закладі освіти.

- розширення мережі співпраці з громадськими організаціями є важливим для забезпечення партнерства для спільної реалізації волонтерських проєктів.

- розроблення механізмів для рефлексії та оцінки для заохочення здобувачів вести щоденники або рефлексійні записи про свої волонтерські досвіди та вивчати їхні досягнення та виклики.

- формування системи координації та планування є важливим задля централізованої координації та планування волонтерських заходів та проєктів, щоб здобувачі могли долучатися до них.

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти

Ці умови сприятимуть формуванню готовності до волонтерської діяльності серед студентів закладів професійно-технічної освіти, розвиватимуть їхні соціальні та громадські навички та сприятимуть активному участю у справах спільноти.

Формування готовності здобувачів професійно-технічних закладів до волонтерської діяльності відіграє важливу роль у сприянні розвитку громадської активності та громадянської свідомості, особливо у сучасних умовах війни. Ключовими складовими цієї підготовки є можливість здобувачів брати участь у практичній волонтерській діяльності та навчання соціальним навичкам. Здійснення менторства та підтримки з боку досвідчених волонтерів чи викладачів сприятиме успішному входженню здобувачів у волонтерський сектор. Систематична інформаційна робота та партнерство з громадськими організаціями розширять можливості волонтерської діяльності та сприятимуть поширенню ідеї волонтерства серед усіх учасників освітнього процесу. Враховуючи ці умови, професійно-технічна освіта може сприяти розвитку нового покоління громадян, готових активно взаємодіяти зі суспільством та робити вагомий внесок у відбудову та розвиток країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базиль Т. Соціально-психологічна готовність особистості до волонтерської діяльності в кризових умовах. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. С. 5–11. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-75-5-5-11>
2. Петровська К., Тургенєва А. Досвід організації діяльності волонтерського загону «Палітра добра» Бердянського державного педагогічного університету. *Civic organization «Scientific society «Slobozhanshchyna», Personality development in the age of globalization. Humanities and economics : Collection of scientific papers*. Morrisville, Lulu Press, 2016. С. 103-105.
3. Тургенєва А. Волонтерство як ресурс соціально-педагогічної роботи в громаді. *Підготовка фахівців у вищій школі : крок в Європу : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (дистанційної) (м. Київ, 20 травня 2015 року) / За заг. ред. проф. І. М. Ковчиної*. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. С. 25-27.
4. Тургенєва А. Фактори становлення і розвитку соціально активної позиції особистості в підлітковому та юнацькому

***V Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція
(25-26 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя)***

періодах життєдіяльності. *Гуманізація навчально-виховного процесу* : зб. наук. праць / [За заг. ред. проф. В. І. Сипченка]. – Вип. LXXIV. Слов'янськ : ДДПУ, 2015. С. 212-221.